

РОЛЬ РЕГІОНАЛЬНИХ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ У ФОРМУВАННІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

THE ROLE OF REGIONAL TAX REVENUES FOR LOCAL BUDGETING IN UKRAINE

У статті розглянуто результативність формування доходної частини місцевих бюджетів в Україні у 2014–2018 рр. Встановлено, що частка місцевих бюджетів без урахування трансфертів та з їх урахуванням у доходах зведеного бюджету за останні 5 років зростала, при цьому більше 4/5 бюджетних ресурсів країни акумулюється в державному бюджеті, а тільки 1/5 – в місцевих бюджетах. За аналізований період частка доходів місцевих бюджетів з урахуванням трансфертів в доходах зведеного бюджету була вище, ніж частка місцевих бюджетів без урахування міжбюджетних трансфертів. Це означає, що в цей період більшість місцевих бюджетів дофінансувалась з державного бюджету, а частка їх доходів формувалась за рахунок державного бюджету. В країні спостерігається загальне зростання частки податкових надходжень, які зараховуються до місцевих бюджетів. Зростає питома вага ПДФО та надходжень від податку на нерухомість у загальних доходах місцевих бюджетів, але питома вага податкових надходжень у доходах місцевих бюджетів у 40% є недостатньою для забезпечення незалежності органів місцевого самоврядування. Відповідно, фіскальний потенціал податків у формуванні місцевих бюджетів не використовується повністю через масове ухиляння від сплати податків та недосконалість системи їх адміністрування.

Ключові слова: місцеві бюджети, доходи місцевих бюджетів, податкові надходження, податок на додану вартість, податок на нерухомість.

В статті рассмотрена результативность формирования доходной части местных бюджетов в Украине в 2014–2018 гг. Установлено, что доля местных бюджетов без учета трансфертов и с их учетом в доходах сводного бюджета за последние 5 лет росла, при этом более 4/5 бюджетных ресурсов страны аккумулируется в государственном бюджете, а только 1/5 – в местных бюджетах. За анализируемый период доля доходов местных бюджетов с учетом трансфертов в доходах сводного бюджета была выше, чем доля местных бюджетов без учета межбюджетных трансфертов. Это означает, что в этот период большинство местных бюджетов дофинансировалось из государственного бюджета, а доля их доходов формировалась за счет государственного бюджета. В стране наблюдается общий рост доли налоговых поступлений, которые зачисляются в местные бюджеты. Растет удельный вес НДС и поступлений от налога на недвижимость в доходах местных бюджетов, но удельный вес налоговых поступлений в доходах местных бюджетов в 40% является недостаточным для обеспечения независимости органов местного самоуправления. Соответственно, фискальный потенциал налогов в формировании местных бюджетов не используется полностью из-за массового уклонения от уплаты налогов и несовершенства системы их администрирования.

Ключевые слова: местные бюджеты, доходы местных бюджетов, налоговые поступления, налог на добавленную стоимость, налог на недвижимость.

УДК 336.22

Корягіна Т.В.

к.н.держ.упр., доцент,
доцент кафедри оподаткування
та соціального забезпечення
Університет митної справи та фінансів

Ільченко В.М.

к.е.н., доцент кафедри підприємництва
та економіки підприємств
Університет митної справи та фінансів

Koriahina Tetiana

University of Customs and Finance

Ilichenko Viktoriia

University of Customs and Finance

A feature of the democratic state is the availability of effective local governance is the legally stipulated right of local communities to individually solve local-scale issues within the limits specified in the laws in force. It is the level and quality of financial support and financial self-sufficiency of local budgets that are crucial for the effective community functioning, while local budget fiscal sources are vital to solve this problem. The article considers the performance of budget revenue forming in the local budgets of Ukraine in 2014–2018. It was found out that the part of the local budgets excluding transfers and with their reflection in the consolidated budget revenues for the past 5 years was growing, however, over 4/5 budget resources of the country were accumulated in the state budget and only 1/5 in the local budgets. Over the period under analysis the part of the local budget revenues considering transfers in the revenues of the consolidated budget was higher, than the part of the local budgets excluding inter-budget transfers. It means that at that time most local budgets were partly funded from the state budgets and the part of the revenues was formed using the public funds. The country saw a sustainable growth in both tax revenues and non-tax revenues to local budgets in 2015–2018. However, tax revenues grew at a significantly higher rate in 2016–2018. For instance, in 2016 the tax sources of financial resources accumulation of local budgets grew by 49.6%, while non-tax ones grew by 8% only. Therewith, it is possible to observe the general growth of the part of fiscal revenues, which are kept in the local budgets. Nevertheless, their specific weight of 40% is insufficient to ensure the independence of the local governance body. The key tax for local budgeting in Ukraine is the personal income tax, as its share in the total revenues of local budgets grew from 34.5% in 2015 to 52.6% in 2018. According to data as of the year-end 2018 it was the personal income tax that formed own revenues of local budgets in Ukraine by over 50%. Real estate property share specific weight has also been growing in the general revenues of local budgets. However, it has not become the base for budgeting in Ukraine yet. The research showed that in Ukraine the fiscal potential of taxes in local budgeting is not fully applied due to the mass evading tax payment and the drawbacks of their administration system.

Key words: local budgets, local budget revenues, tax revenues, value added tax, real estate tax.

Постановка проблеми. Однією з ознак демократичної держави є наявність ефективного інституту місцевого самоврядування, тобто законодавчо закріпленого права територіальних громад

самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах чинного законодавства. Відповідно, від рівня та якості фінансового забезпечення та фінансової самостійності місцевих бюджетів зале-

жить ефективне функціонування громад. Вирішальне значення в розв'язанні проблеми формування місцевих бюджетів належить податковим джерелам їх формування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням формування місцевих бюджетів присвячені праці таких вчених, як Р. Барро, Г. Блочлігер, О. Грабчук, І. Чугунов, В. Зимовець, В. Опарін, В. Федосов, С. Юрій. Проте в умовах впровадження децентралізації особливого значення набувають вивчення та вдосконалення практики використання податкових джерел формування місцевих бюджетів.

Постановка завдання. Метою статті є оцінювання податкових надходжень у формуванні місцевих бюджетів в сучасних умовах України. Для цього необхідно перш за все проаналізувати роль місцевих бюджетів у бюджетній системі країни, визначити їх залежність від трансфертів. Наступним етапом дослідження стане аналіз сучасного стану формування місцевих бюджетів та визначення основних напрямів їх оптимізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах впровадження децентралізації в Україні особливого значення набуває ефективність формування місцевих бюджетів. Для початку визначимо роль доходів місцевих бюджетів у бюджетній системі України та встановимо частку ВВП, що через них перерозподіляється (табл. 1).

Таблиця 1

Частка місцевих бюджетів у ВВП та доходах зведеного бюджету, %

Рік	Частка у доходах зведеного бюджету		Частка у ВВП	
	без урахування трансфертів	з урахуванням трансфертів	без урахування трансфертів	з урахуванням трансфертів
2014	18,1	44,4	5,6	8,2
2015	16,7	40,9	6,1	8,7
2016	19,5	65	7,2	8,2
2017	20,2	63,3	7,7	8,3
2018	19,9	64,8	7,4	8,6

Джерело: розраховано за даними [1]

Як свідчать наведені в табл. 1 дані, протягом останніх років в Україні спостерігається мінлива тенденція зміни ролі доходів місцевих бюджетів як у складі зведеного бюджету, так і в перерозподілі ВВП. Так, частка доходів місцевих бюджетів без урахування міжбюджетних трансфертів у доходах зведеного бюджету України у 2015 р. скоротилася з 18,1% до 16,7%, у 2016 р. вона значно зросла внаслідок процесів децентралізації, а саме до 19,5%, а у 2017 р. вона становила 20,2% у зведе-

ному бюджеті України. Зростання частки місцевих бюджетів в доходах зведеного бюджету протягом 2016–2017 рр. свідчить про зростання фінансової незалежності місцевих бюджетів. У 2018 р. частка доходів місцевих бюджетів дещо скоротилася, а саме на 0,3 в. п., становлячи 19,9% у зведеному бюджеті.

Частка доходів місцевих бюджетів з урахуванням трансфертів у доходах зведеного бюджету за цей період загалом скоротилася з 26,5% у 2014 р. до 22,3% у 2016 р., а у 2018 р. вона зросла до 23,1%.

Треба зазначити, що в аналізований період частка доходів місцевих бюджетів з урахуванням трансфертів у доходах зведеного бюджету була вище, ніж частка місцевих бюджетів без урахування міжбюджетних трансфертів. Це означає, що в цей період більшість місцевих бюджетів дофінансовувалася з державного бюджету, а частка їх доходів формувалася за рахунок державного бюджету.

Загальне зростання частки доходів місцевих бюджетів з урахуванням трансфертів протягом останніх 5 років свідчить про те, що бюджетні трансферти набувають все більшого значення як у формуванні доходів місцевих бюджетів, так і в перерозподілі ВВП, що вказує на зростання рівня фінансової залежності.

Слід зазначити, що частка доходів місцевих бюджетів у ВВП європейських країн становить в середньому 13,6% [2, с. 94]. Привертає увагу той факт, що в країнах Західної Європи рівень перерозподілу ВВП через місцеві бюджети значно різниться. Так, в Данії він становить майже 1/3 ВВП (32,0%), а в Чехії – 8,4%. Отже, рівень перерозподілу ВВП через місцеві бюджети в європейських країнах свідчить про стан децентралізації управління фінансовими ресурсами [3, с. 139]. Чим більше частка доходів місцевих бюджетів у ВВП, тим вище рівень децентралізації в країні. Фінансова децентралізація забезпечує більш ефективне надання локальних послуг, оскільки на рівні місцевої влади витрати будуть меншими за рахунок скорочення адміністративних витрат і витрат на поточний контроль.

Таким чином, під час розподілу бюджетних ресурсів відбуваються децентралізація коштів на рівні державного бюджету та зростання частки місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету.

Водночас зростає роль бюджетних трансфертів, які надаються з державного бюджету. Це є підтвердженням неспроможності місцевих бюджетів самостійно формувати фінансові ресурси та для вирішення питань як соціально-економічного розвитку держави, так і окремих адміністративно-територіальних одиниць.

Науковці звертають увагу на те, що в Україні склалася практика недостатнього надання місце-

вим бюджетам власних доходів для фінансування своїх видатків, а це не спонукає місцеві органи влади до збільшення цих доходів та пошуку додаткових джерел фінансування [4, с. 65].

Розглянемо склад і структуру доходів місцевих бюджетів (табл. 2).

За даними табл. 2 можемо зробити висновки про стабільне зростання як податкових, так і неподаткових надходжень до місцевих бюджетів у 2015–2018 рр., проте податкові надходження зростали значно вищими темпами у 2016–2018 рр. Так, у 2016 р. податкові джерела акумулювання фінансових ресурсів місцевих бюджетів зросли на 49,6%, а неподаткові – лише на 8%.

Як відомо, структура доходів бюджету показує питому вагу кожного окремого виду доходу у загальній сумі надходжень бюджету. Ми вважаємо за важливе не тільки визначити структуру доходів місцевих бюджетів, але й встановити її якість та стійкість. Якість структури доходів бюджетів, як зазначає К. Павлюк, характеризується співвідношенням податкових та неподаткових надходжень бюджету [6].

Розглянемо склад і структуру доходів місцевих бюджетів з огляду на ознаки податкових та неподаткових надходжень.

За даними рис. 1 можемо відзначити загальну тенденцію зростання податкових надходжень

Рис. 1. Питому вагу податкових та неподаткових надходжень у загальному обсязі доходів місцевих бюджетів, %

Джерело: сформовано на основі джерела [5]

до місцевих бюджетів з 34,3% у 2014 р. до 40,5% у 2018 р. При цьому відзначались певні спади у 2015 р., коли частка становила 33,4%, та у 2017 р., коли вона дорівнювала 37,3%.

Отже, загальне зростання частки податкових надходжень є позитивною тенденцією, оскільки дає змогу місцевим органам влади отримувати фінансову незалежність від державного бюджету.

За досліджуваний період загальна сума податкових надходжень зросла із 75,25 млрд. грн. у 2014 р. до 229,8 млрд. грн. у 2018 р., тобто в 3 рази, але, попри абсолютний приріст, їх частка у бюджеті є нестабільною. Це свідчить про те, що хоча й відбувається постійне вдосконалення оподаткування, проте фіскальний потенціал податків є невикористаним через податкові пільги, ухилення від сплати, недоліки в адмініструванні, податкову заборгованість [7].

Європейський досвід показує, що формування доходів місцевих бюджетів має свої особливості. Так, у структурі доходів місцевих бюджетів у Швеції переважають податки, перевищуючи 60%, у Швейцарії їх більше, ніж 45%, у Франції, Фінляндії та Норвегії – від 35% до 40%. До місцевих податків у зарубіжних країнах, як правило, відносять майнові, місцеві прибуткові, промислові, податки на професію, а також податки, які відображають політику місцевих органів влади (екологічні, на полювання, на собак тощо). В Україні у структурі доходів місцевих бюджетів також переважають податки (більше 85%) [8].

Провідне місце у місцевих бюджетах України серед податкових надходжень посідає податок з доходів фізичних осіб, про що можна зробити висновки з рис. 2.

За даними рис. 2 ми можемо зробити висновок про стійку тенденцію до зростання частки ПДФО у загальних доходах місцевих бюджетів, а саме із 44,5% у 2015 р. до 52,6% у 2018 р. Відповідно, станом на кінець 2018 р. саме ПДФО більше, ніж на 50%, формував власні доходи місцевих бюджетів в Україні. Динаміка суми надходження доходів від цього податку до місцевих бюджетів наведена на рис. 3.

Таблиця 2

Динаміка формування доходів місцевих бюджетів України у 2014–2018 рр. [5]

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Темпи приросту, %			
						2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017
Податкові надходження	75 250	98 218	146 902	201 005	229 815	30,5	49,6	36,8	14,3
Неподаткові надходження	12 258	20 148	21 757	25 969	29 129	64,4	8,0	19,4	12,2
Інше	1 510	2 114	1 987	2 517	3 308	40,0	-6,0	26,7	31,4
Міжбюджетні трансферти	130 601	173 980	195 395	309 952	304 672	33,2	12,3	58,6	-1,7
Всього	219 619	294 460	366 041	539 443	566 924	34,1	24,3	47,4	5,1

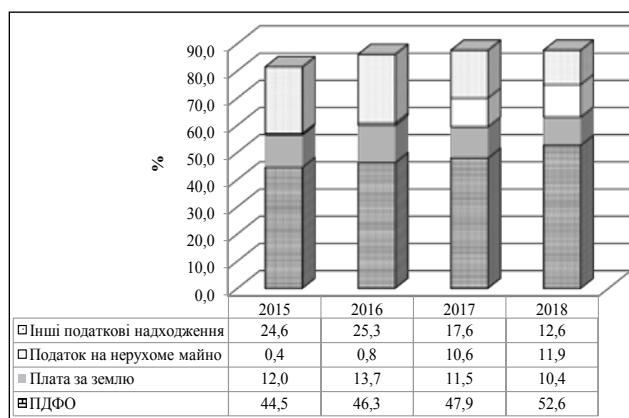

Рис. 2. Структура податкових надходжень в доходах місцевих бюджетів без урахування трансфертів у 2015–2018 рр.

Джерело: сформовано на основі джерела [5]

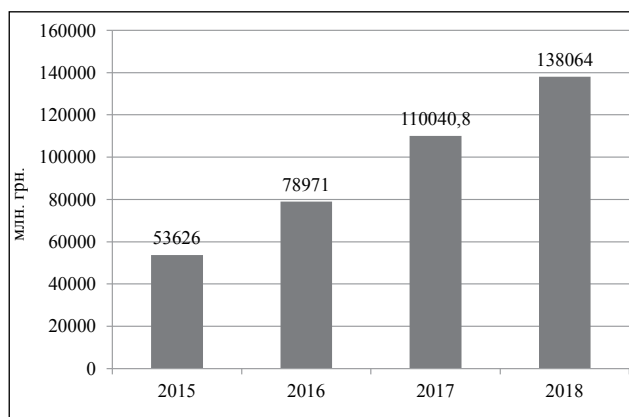

Рис. 3. Динаміка надходжень від ПДФО в доходи місцевих бюджетів України у 2015–2018 рр.

Джерело: сформовано на основі джерела [5]

За даними рис. 3 можемо зробити висновки про щорічне зростання надходжень від ПДФО в доходи місцевих бюджетів України у 2015–2018 рр. Так, у 2015 р. ця сума становила 53,6 млрд. грн., а у 2017 р. вона вже була в 2 рази більшою, становлячи 110 млрд. грн. Звичайно, таке зростання обумовлене перш за все зростанням мінімальної заробітної плати в країні та середньої заробітної плати протягом аналізованого періоду. Відповідно, у 2018 р. від ПДФО до місцевих бюджетів надійшли вже 138,1 млрд. грн., що у 2,58 разів більше за показник 2015 р.

Важливим податковим надходженням місцевих бюджетів є плата за землю. Частка цього податку у складі доходів місцевих бюджетів є нестабільною та має певні коливання. Так, у 2016 р. вона зросла з 12% до 131,7% доходів місцевих бюджетів без урахування трансфертів, а протягом 2017–2018 рр. щорічно скорочувалась. Так, у 2017 р. вона становила 11,5%, а у 2018 р. – вже 10,4%. Це загалом вказує на задовільну структуру зазначеного податку.

За даними рис. 4 можемо зробити висновки про те, що на фоні скорочення питомої ваги надходжень від податку на землю їх абсолютна сума щороку зростала. Так, у 2015 р. вона становила 14,5 млрд. грн., а у 2018 р. вона була вже в 2 рази більшою, становлячи 27,3 млрд. грн.

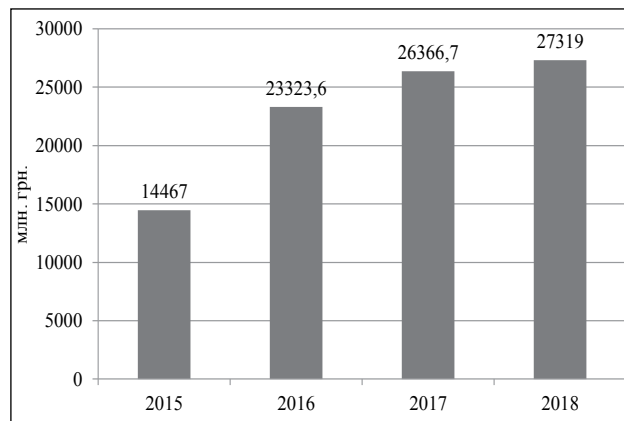

Рис. 4. Динаміка надходжень від податку на землю в доходи місцевих бюджетів України у 2015–2018 рр.

Джерело: сформовано на основі джерела [5]

Загалом плата за землю має універсальний характер та є потужним джерелом доходів місцевих бюджетів, оскільки вона справді є нерухомою, адже не в змозі переміститися та посісти інше місце розташування у відповідь на податкове навантаження. Ось чому місцеві органи влади мають у своєму розпорядженні потужний фінансовий важіль для вирішення тактичних та стратегічних соціально-політичних завдань. Як ресурсний податок плата за землю порівняно з ПДФО має значні переваги як у фіскальному, так і в регульовальному аспектах, але аналіз засвідчує слабку практичну фіскальну силу плати за землю в Україні, що обумовлене технічними аспектами наявності реєстрів та адміністрування цього податку.

Одним із важливих місцевих бюджетоутворюючих податків у світі є податок на нерухомість, відмінної від земельної ділянки, проте в Україні він ще не став одним з основних наповнювачів бюджетів, хоча щороку його частка в місцевих бюджетах зростає. У 2015 р. вона становила лише 0,4% доходів, а у 2017 р. – вже 10,6%, у 2018 р. вона ще зросла на 1,5% до показника 11,9%.

За даними рис. 5 можемо зробити висновки про щорічне стрімке зростання останніми 2 роками надходжень від податку на нерухомість в Україні. Так, у 2016 р. від цього податку було акумульовано 1,4 млрд. грн. доходів місцевих бюджетів, або 0,8%, а у 2017 р. – вже 24,2 млрд. грн., або 10,6% місцевих бюджетів України.

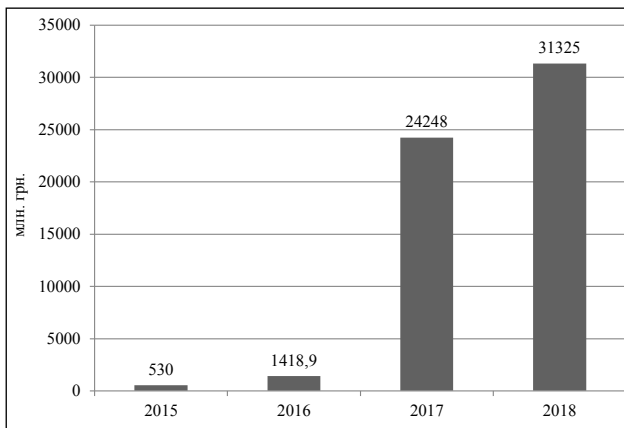

Рис. 5. Динаміка надходжень від податку на нерухомість в місцевих бюджетах України у 2015–2018 рр.

У 2018 р. місцеві бюджети зібрали податку на нерухомість на 7,1 млрд. грн. (у 1,3 рази більше, ніж попереднього року). П'яту частину акумулював бюджет Києва. Загалом же податок на нерухомість забезпечив 6% загального обсягу зібраних місцевих податків, або 1,4% власних доходів усіх місцевих бюджетів (у 2015 р. вони були менше 3% і 0,6% відповідно). Левову частку надходжень (три чверті), як і попередніми роками, забезпечили юридичні особи, у власності яких є нежитлова нерухомість. На фізичних осіб – власників житла припадало близько 11%. Однак темп приросту надходження від фізичних осіб – власників житла перевищував темп зростання надходжень від юридичних осіб – власників нежитлової нерухомості (69% проти 44% відповідно). Це дає підстави припустити (оскільки інформація про точну кількість платників та площу нерухомості в їхній власності відсутня), що місцеві бюджети наростили доходи від оподаткування нерухомості не лише через зростання мінімальної заробітної плати, але й через збільшення кількості власників житла, які сплачують податок [9].

Решта податкових надходжень мала у 2015–2016 рр. питому вагу у 25%, проте в наступних роках вона значно скоротилась до 12,6% у 2018 р. Розглянемо динаміку інших податкових надходжень в місцевих бюджетах України у 2015–2018 рр. на рис. 6.

За даними рис. 6 можемо зробити висновки про зростання інших податкових надходжень у 2016 р. на 13,62 млрд. грн. до показника 43,19 млрд. грн., але наступними роками відбувалося щорічне скорочення. Так, у 2017 р. акумульована сума була на 7% менше за попередній рік, становлячи 40,3 млрд. грн., а у 2018 р. було зібрано на 18,3% менше, тобто 33,1 млрд. грн.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, частка місцевих бюджетів без урахування трансфертів у доходах зведеного бюджету за останні 5 років зростає з 18% до 20%.

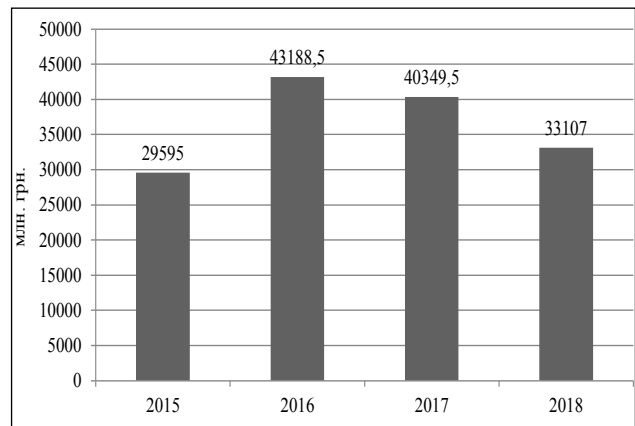

Рис. 6. Динаміка інших податкових надходжень в місцевих бюджетах України у 2015–2018 рр.

Джерело: сформовано на основі джерела [5]

Це свідчить про те, що більше 4/5 бюджетних ресурсів країни акумулюється в державному бюджеті, а тільки 1/5 – в місцевих бюджетах. Спостерігається загальна тенденція зростання податкових надходжень до місцевих бюджетів з 34,3% у 2014 р. до 40,5% у 2018 р. В країні відзначено зростання частки ПДФО та надходжень від податку на нерухомість у доходах місцевих бюджетів останніми роками.

Загальне зростання частки податкових надходжень є позитивною тенденцією, оскільки вирішальну роль у забезпеченні виконання державної функції щодо регулювання економічних процесів відіграють саме податки, які зараховуються до місцевих бюджетів. Проте їх частка у 40% доходів є недостатньою для забезпечення незалежності органів місцевого самоврядування. Відповідно, фінансовий потенціал податків у формуванні місцевих бюджетів не використовується повністю через масове ухиляння від сплати податків та недосконалість системи їх адміністрування. Отже, в подальших дослідженнях необхідно визначити основні напрями забезпечення фінансової автономії місцевих бюджетів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 15.04.2019).
2. Тупай О. Зарубіжний досвід функціонування місцевих бюджетів та можливість його імплементації у вітчизняну практику. *Культура народів Причорномор'я*. 2014. № 121. С. 93–97.
3. Пігуль Н., Боярко І., Люта О. Європейський досвід формування доходів місцевих бюджетів. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2012. № 5. Т. 2. С. 138–142.
4. Слобожан О. Місцеве самоврядування і європерспективи. *Дзеркало тижня. Україна*. 2013. № 43 URL: <http://gazeta.dt.ua/niacrolevel/misceve>

sanio\Tyaduvajmya-ta-yevroperspektivi-.html (дата звернення: 17.04.2019).

5. Офіційний сайт Державної Казначейської служби України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 15.04.2019).

6. Павлюк К. Фінансові ресурси держави : монографія. Київ : НІОС, 1997. 240 с.

7. Гнидюк І. Концептуальні засади формування місцевих бюджетів за рахунок податкових надходжень. *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України* : тези IV науково-практичної конференції. Вінниця : ВТЕІ, 2016. Ч. 1. С. 453–467.

8. Пивовар (Мулярчук) М. Основні тенденції розвитку валютного ринку України в умовах фінансово-економічної нестабільності. *Фінансово-економічний розвиток підприємницької діяльності та національної економіки: проблеми та перспективи* : збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції. Львів : Громадська організація «Львівська економічна фундація», 2017. С. 24–28.

9. Скільки місцеві бюджети отримали з власників нерухомості 2018 року? URL: <http://cost.ua/news/708-skilky-mistsevi-byudzhety-otrymaly-z-vlasnykiv-nerukhomosti-2018-roku> (дата звернення: 17.04.2019).

REFERENCES:

1. Ofitsiyyny sayt Ministerstva finansiv Ukrainy [Official website of the Ministry of Finance of Ukraine]. Available at: <http://www.minfin.gov.ua> (accessed: 15 April 2019).

2. Tupay O. (2014). Zarubizhnyy dosvid funktsionuvannya mistsevykh byudzhativ ta mozhlyvist' yoho implementatsiyi u vitchyznyanu praktyku [Foreign experience of functioning of local budgets and the possibility of its implementation in domestic practice]. *Kul'tura narodov Prychernomor'ya – Culture of the peoples of the Black Sea region*, 121, 93–97 (in Ukrainian).

3. Pihul'N., Boyarko I., Lyuta O. (2012) Yevropeys'kyi dosvid formuvannya dokhodiv mistsevykh byudzhativ [European experience in forming local budget revenues]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. Ser. Ekonomichni nauky – Bulletin of the Khmelnytsky*

National University. Ser Economic Sciences, 5, 138–142 (in Ukrainian).

4. Slobozhan O. (2013) Mistseve samovyraduvannya i yevroperspektivy [Local government and european prospects]. *Dzerkalo tyzhnya. Ukrayina – Mirror of the week. Ukraine*, 43 Available at: <http://gazeta.dt.ua/niacrolevel/misceve-sanio\Tyaduvajmya-ta-yevroperspektivi-.html> (accessed: 17 April 2019).

5. Ofitsiyyny sayt Derzhavnoyi Kaznacheys'koyi sluzhby Ukrainy [Official website of the State Treasury of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed: 15 April 2019).

6. Pavlyuk K. (1997) Finansovi resursy derzhavy [Financial resources of the state]. Kyiv : NIOS (in Ukrainian).

7. Hnydyuk I. (2016) Kontseptual'ni zasady formuvannya mistsevykh byudzhativ za rakhunok podatkovykh nadkhodzen' [Conceptual basis for the formation of local budgets at the expense of tax revenues]. *Sotsial'no-politychni, ekonomichni ta humanitarni vymiry yevropeys'koyi intehratsiyi Ukrainy – Socio-political, economic and humanitarian dimensions of European integration of Ukraine: Proceedings of the IV Scientific and practical conference* (Ch. 1), (pp. 453–467). Vinnytsya : VTEI (in Ukrainian).

8. Pyvovar M. (2017) Osnovni tendentsiyi rozvytku valutnoho rynku Ukrainy v umovakh finansovo-ekonomichnoyi nestabil'nosti [Main tendencies of development of the foreign exchange market of Ukraine in the conditions of financial and economic instability]. *Finansovo-ekonomichnyy rozvytok pidpryyemnyts'koyi diyal'nosti ta natsional'noyi ekonomiky: problemy ta perspektivy - Financial and economic development of entrepreneurial activity and national economy: problems and prospects: Proceedings of mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi*. (pp. 24–28). L'viv : Hromads'ka orhanizatsiya "L'vivs'ka ekonomichna fundatsiya" (in Ukrainian).

9. Skil'ky mistsevi byudzhety otrymaly z vlasnykiv nerukhomosti 2018 roku? [How many local budgets were received from real estate owners in 2018?]. (n. d.). Available at: <http://cost.ua/news/708-skilky-mistsevi-byudzhety-otrymaly-z-vlasnykiv-nerukhomosti-2018-roku> (accessed: 17 April 2019).